

Õiguskantsler

Yoko Alender
Riigikogu Keskkonnakomisjon
riigikogu@riigikogu.ee

Teie nr

Meie 14.01.2022 nr 6-1/212317/2200275

Erki Savisaar
Keskkonnaministeerium
keskkonnaministeerium@envir.ee

Veekaitsevööndi määramist puudutavad normid ja halduspraktika

Austatud komisjoni esimees
Austatud minister

Õiguskantsleril paluti hinnata, kas kaldaastanguga mererannal veekaitsevööndi ulatuse määramist reguleerivad normid on põhiseaduspärased.

Veekogu kalda või ranna erosiooni ja hajuheite vältimiseks on kehtestatud veekaitsevöönd ([veeseaduse](#) (VeeS) § 118 lg 1). Vööndi ulatust reguleerivad nii veeseadus kui ka [looduskaitseadus](#) (LKS). LKS § 35 lõike 2² järgi määratakse veekaitsevööndi lähtejoon veeseaduses sätestatud korras. Ka ranna või kalda veekaitsevööndi ulatus ja kitsendused on sätestatud veeseaduses (LKS § 39).

VeeS § 118 lõike 2 punkti 1 kohaselt on veekaitsevööndi ulatus veekaitsevööndi arvestamise lähtejoonest Läänemerel 20 meetrit. Veekaitsevööndi ulatuse arvestamise lähtejoon on ruumiandmete seaduse kohaselt Eesti topograafia andmekogu põhikaardile kantud veekogu veepiir (VeeS § 118 lg 3).

Seega on määratud Läänemere ranna veekaitsevööndi ulatuseks (lähtudes VeeS § 118 lõike 2 punktist 1 ja § 118 lõikest 3) 20 meetrit põhikaardile kantud veekogu veepiirist. Läänemere rannal asuva kaldaastangu kohta ei näe veeseadus ette ühtegi erisust. Niisiis on veeseaduse järgi ranna veekaitsevöönd alati 20 meetrit veepiirist.

Kirjeldatud norme ei ole põhjust pidada põhiseadusvastasteks. Normid on selged ning üldiselt hinnates ka eesmärgipärased ja selliselt rakendatavad.

Küsimusi ja segadust põhjustab LKS § 35 lõige 5. Selles sättes on öeldud, et üle viie meetri kõrgusel ja Eesti topograafia andmekogu põhikaardile kantud veekogu veepiirile lähemal kui 200 meetrit oleval kaldaastangul koosnevad ranna või kalda piiranguvöönd, veekaitsevöönd ja ehituskeeluvöönd kaldaastangu alla kuni veepiirini jäävast alast ja LKS §-des 37–39 sätestatud vööndi laiusest.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Tekib küsimus, mis tähendus on LKS § 35 lõikel 5 ehk kas sellest lähtudes muutub veekaitsevööndi asukoht või ulatus. LKS § 35 lõike 2² järgi arvestatakse veekaitsevööndi laiuse arvestamise lähtejoont veeseaduses sätestatud korras. LKS §-s 39 on öeldud, et veekaitsevööndi ulatus ja kitsendused on sätestatud veeseaduses.

Veeseaduse kohaselt on veekaitsevöönd 20 meetrit veepiirist. Kaldaastanguga seonduvat ei ole veeseaduses reguleeritud. See on ka loogiline, sest kaldaastang ei muuda veepiiri asukohta ega laienda veekaitsevööndi ulatust. Teisalt jääb arusaamatuks LKS § 35 lõike 5 sisu: miks Riigikogu on soovinud eristada teatud kõrgusega kaldaastanguga olukorrad ilma kaldaastanguta olukordadest ja seda seoses veekaitsevööndiga, mis on võrdlemisi kitsas ja veepiiriga määratletud rannavöönd. Võiks arvata, et parlamendi soov on olnud kohaldada erinevate kaitsevööndite norme ühetaoliselt erinevates olukordades. LKS § 35 lõike 5 eesmärgiks võib olla öelda, et kaldaastang ei katkesta kaitsevööndite kulgemist ning olenemata kaldaastangust ulatub ehituskeeluvöönd ja piiranguvöönd veepiirist just nii kaugele, nagu näeb ette LKS § 37 või LKS § 38 ning veekaitsevööndi korral veeseadus.

Praktika näitab, et keskkonnaametnikud eiravad seaduse normi, mille järgi tuleb veekaitsevööndi ulatust arvestada alates veepiirist, mitte kaldaastangust, ning mis sätestab ka veekaitsevööndi laiuse (mererannal 20 meetrit). Seetõttu leiab praktikast näiteid, mille kohaselt on kaldaastanguga kaldal arvestatud veekaitsevööndi piiri kaks korda: alates veepiirist ja seejärel ka alates kaldaastangust.¹ Õiguskantslerile esitatud avaldusest nähtub, et selline halduspraktika tähendab, et kui maa-alal esineb üle 5 m kõrguse kaldaastangu lõik, mis jääb põhikaardile kantud tavalisele veepiirile lähemale kui 200 m (nt 150-200 m kaugusele), siis jäävad näiteks veekaitsevööndisse ka olemasolevad kaldaastangu ülaservas oma ajaloolises asukohas paiknevad ja jätkuvalt kasutusel olevad taluhooned.

Kui kaldaastang vajab keskkonnakaitse eesmärgil eriregulatsiooni, siis tuleks vajalik piirang seadusesse üheselt mõistetavalt kirja panna. Kui erisusi vaja ei ole, siis tuleks LKS § 35 lõikes 5 sätestatu (eriti veekaitsevööndi osas) kriitiliselt üle vaadata, sest selle normi rakenduspraktikas ei ole lähtutud seaduse tekstist, kui veekaitsevööndit hakatakse arvestama kuskilt mujalt kui veepiirist või kui vööndit laiendatakse üle 20 meetri.

Õigusselgusetus, mis kaasneb LKS § 35 lõikes 5 sätestatuga, on vastuolus Eesti Vabariigi põhiseaduse § 13 lõikega 2 ja põhjustab praktikas probleeme ning inimeste pahameelt. Seetõttu palun Riigikogul analüüsida LKS § 35 lõikes 5 sätestatud koostoimes veeseaduse ja looduskaitseaduse veekaitsevööndit puudutavate normidega ning sõnastada enda seisukoht selge õigusnormina. Praegune kahes seaduses paiknev ning vasturääkiv reeglistik ei ole õigusriigile (PS § 10) kohane. Seadus peab olema niivõrd selge ja ühemõtteline, et põhiõigusi piiravad otsused tehtaks seadusandja antud raamides. Kõik seadusega sätestatud nõuded peavad olema selged, ühemõttelised ja proportsionaalsed. Veekaitsevööndiga seotud probleemid tulenevad eelkõige seaduse sõnastuse ebaselgusest, mis on võimaldanud seadust vääralt rakendada. Põhiõiguste kaitseks tuleb seaduse sõnastust täpsustada.

Looduskaitseaduses sätestatud erinevate keskkonnakaitsete vöönditega veekogu rannal või kaldal (nt ehituskeeluvöönd ja üleujutusala) seoses kerkib probleeme järjepidevalt ning paljuski on need olukorrad seotud samuti sellega, et normide sõnastus ja halduspraktika on vastuolulised. Varasemalt olen nende tähelepanu juhtinud [13.08.2019](#) märgukirjas (lisatud) ja Keskkonnaministeeriumi poole pöördunud juba [13.04.2016](#) (lisatud).

¹ Keskkonnaameti 13.08.2021 kiri nr 6-5/21/12621-4, punkt 3: „Juhime tähelepanu, et tulenevalt LKS 35 lg 5 tuleb ka veekaitsevööndi laiuse lähtejooneks lugeda kaldaastangut.“

Võimalusel palun andke hiljemalt 21.02.2022 teada, kuidas kavatsete toimida.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Lisa: Keskkonnaameti 13.08.2021 kiri nr 6-5/21/12621-4; õiguskantsleri 13.08.2019 märgukiri ja 13.04.2016 kiri koos lisadega.

Evelin Lopman 693 8431 Evelin.Lopman@oiguskantsler.ee